

קרית הישיבה בית-אל

BET-EL YESHIVA CENTER

בית אל, שכונה ב', ד.נ מזרח בנימין 90628 | טל' 02-9975192, פקס' 02-9975385 | דוא"ל: Betel@yeshiva.org.il
Bet-EL Bet D.N Mizrach Binyamin 90628 | Tel: 02-9975192, Fax: 02-9975385 | Email: Betel@yeshiva.org.il

ב"ה טבת תשע"ט

ספר שמואל א'

ספר שמואל מספר כיצד נבנתה מלכות, נבואה שבה לשמי ישראל, ציבוריות, כהן החוזר ותופש מקום, משפט, סדר עולמי חדש, מוסר בין עמים ובין ממלכות. מבין כל אלו הולכת ושורה השכינה בישראל.

פרק כ"ה

- "וימת שמואל ויקבצו כל ישראל ויספדו לו ויקברוהו בביתו ברמה - ויקם דוד ויגד אל מדבר פארן" - מהו הקשר בין שני חלקי הפסוק?
- על בסיס מה מצפה דוד לטובת הנאה מנבל? מהם המניעים לסירובו של נבל? במה חטא?
- האם נבל ואנשיו חייבים מיתה?
- ובמדרש: "דיני נפשות מתחילין מן הצד. מנא הני מילי? אמר רבי אחא בר פפא: אמר קרא (שמות כ"ג) לא תענה על-רב - לא תענה על רב. רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מהכא (שמואל א' כ"ה) ויאמר דוד לאנשיו חגרו איש את חרבו ויחגרו איש את חרבו ויחגר גם דוד את חרבו" (סנהדרין ל"ו, ע"א). רש"י: ויחגור גם דוד חרבו - באחרונה, נמנו עליו לדון משום מורד במלכות". על סמך מה מגדיר דוד את עצמו כמלך?
- באלו דרכים מצליחה אביגיל לגרום לדוד לחזור בו מתכניתו כנגד נבל?
- ובמדרש: "שבע נביאות מאן נינהו? שרה, מרים, דבורה, חנה, אביגיל, חולדה, ואסתר. שרה - דכתיב... אביגיל - דכתיב (שמואל א' כ"ה) והיה היא רכבת על החמור וירדת בסתר ההר. בסתר ההר? מן ההר מיבעי ליה! אמר רבה בר שמואל: על עסקי דם הבא מן הסתרים. נטלה דם והראתה לו. אמר לה: וכי מראין דם בלילה? - אמרה לו: וכי דנין דיני נפשות בלילה? - אמר לה: מורד במלכות הוא, ולא צריך למידיניה. - אמרה לו: עדיין שאול קיים, ולא יצא טבעך בעולם. - אמר לה: (שמואל א' כ"ה) וברוך טעמך וברוכה את אשר כלתני [היום הזה] מבוא בדמים. דמים תרתי משמע! אלא מלמד שגילתה את שוקה, והלך לאורה שלש פרסאות. אמר לה: השמיעי לי! - אמרה לו: (שמואל א' כ"ה) לא תהיה זאת לך לפוקה, זאת - מכלל דאיכא אחרית, ומאי ניהו - מעשה דבת שבע, ומסקנא הכי הואי. (שמואל א' כ"ה) והיתה נפש אדני צורה בצרור החיים" (מגילה י"ד, ע"א). מה בין המדרש לבין פשוטו של מקרא? חשוב על אביגיל במדרש זה כמשל למלכות.
- מה הביא את שאול לתת את מיכל אשת דוד לפלטי בן ליש?

פרק כ"ו

- דוד אינו שולח ידו במשיח ה' בפרק כ"ד, ושוב הוא אינו שולח בפרק זה. ראה עימוד מצורף בטבלה, ועמוד על השווה ועל השונה בין השניים (שים לב למצבו של שאול ביחס לאנשיו; לטענת דוד; ליחסו של שאול אל דוד).
- האם חל על שאול דין רודף? בחן שאלה זו מנקודות מבט שונות: אנשיו של דוד; אבישי; שאול; דוד; התורה; הקב"ה (התייחס גם למקור בברכות ס"ב המובא בדף ההנחיה לפרק כ"ד).
- מהם הנושאים המעסיקים את דוד בפנייתו אל אבנר?

קרית הישיבה בית אל

BET-EL YESHIVA CENTER

בית אל, שכונה ב', דג מזרח בנימין 90628 | טל' 02-9975192, פקס' 02-9975385 | דוא"ל: Betel@yeshiva.org.il
Bet-EL Bet D.N Mizrach Binyamin 90628 | Tel: 02-9975192, Fax: 02-9975385 | Email: Betel@yeshiva.org.il

פרק כ"ז

מה הביא את דוד דווקא כעת לברוח אל מחוץ לגבול ישראל? התייחס לפסוק מן הפרק הקודם: "כִּי-גִרְשׁוֹנֵי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפַּח בְּנַחֲלַת ה' לְאֹמֶר לֵךְ עִבְד אֱלֹהִים אֲחֵרִים" (יט), ולפרשנותו במדרש החכמים: "ת"ר: לעולם ידור אדם בא"י אפי' בעיר שרובה עובדי כוכבים, ואל ידור בחו"ל ואפילו בעיר שרובה ישראל, שכל הדר בארץ ישראל - דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ - דומה כמי שאין לו אלוה, שנא': לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים, וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה? אלא לומר לך: כל הדר בחו"ל - כאילו עובד עבודת כוכבים; וכן בדוד הוא אומר: כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים, וכי מי אמר לו לדוד לך עבוד אלהים אחרים? אלא לומר לך: כל הדר בחו"ל - כאילו עובד עבודת כוכבים" (כתובות ק"י, ע"ב). האם גת היא חו"ל? מהו ההיגיון בדימוי הירידה לגת לעבודת אלוהים אחרים?

- דוד כבר ברח פעם אחת מגת. מהו ההיגיון לשוב אליה?
- באיזו דרך קונה דוד את אמונו של אכיש? האם יש באמון זה ממש? (בחן שאלה זו בהקשר המקראי הרחב של תיאורי אכיש).

פרק כ"ח

"וַשְׂמוּאֵל מֵת וַיִּסְפְּדוּ לּוֹ כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרוּהוּ בְרָמָה וַבְּעֵירוֹ - וְשָׂאֵל הַסִּיר הָאֲבֹת וְאֶת-הַיְדֵעָנִים מְהֵרָץ" - מהו הקשר בין שני חלקי הפסוק?
מהם דברי שמואל לשאול? האם יש בהם חידוש?
דברי שמואל בראי המדרש: "א"ל ואין מיערק? אמר אין ערקת את משתזיב, ואם את מקבל עליך מדת הדין מחר אתה ובניך עמי, מאי עמי אמר רבי יוחנן עמי במחיצתי. כיון ששמע את דברי שמואל נתיירא שנאמר וימהר שאול ויפול מלא קומתו ארצה ויירא מאד מדברי שמואל, אמר לו אבנר ועמשא מה אמר לך שמואל אמר להם אמר לי למחר את נחית לקרבא ונצח ולא עוד אלא בניך מתמנין רברבין נטל שלשה בניו ויצא למלחמה (ויקרא רבה פרשה כו). מה בין המדרש לבין פשוטו של מקרא?

- מה בין יחסו של שמואל אל שאול לבין יחסה של בעלת האוב? מה ניתן ללמוד מפער זה?
- היש ממש בשאלה באוב? ראה משנה סנהדרין ס"ה, ע"א "בעל אוב - זה פיתום המדבר משחין, וידעוני - זה המדבר בפיו. הרי אלו בסקילה. והנשאל בהם באזהרה". ובגמרא: "תנו רבנן: בעל אוב - זה המדבר בין הפרקים ומבין אצילי ידיו... תא שמע: (שמואל א' כ"ח) ותאמר האשה אל שאול אלוהים ראיתי עליה מן הארץ, מאי לאו דמשתעי כי אורחיה? - לא, דיתב בין הפרקים ומשתעי". מנגד: רמב"ם הלכות עבודת כוכבים פרק ו', א'; י"א, יד-טז; סקירת הרד"ק בפסוק כד.

לימוד פורה ומשמח

שמעון.